

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Fastelavn er mit navn..

**Nr. 2 Februar 1997
Tårnby Kommunes
Lokalhistoriske Samling**

Fastelavnen

Ordet fastelavn kommer fra tysk: Vastelabend, det vil sige, aftenen før fasten, og denne dag blev også kaldt for askeonsdag. Inden denne dag havde man spist, drukket og festet en hel uge igennem, for at kunne klare de triste kødløse 40 dage, fasten varede. Fasten blev afskaffet ved reformationen i 1536, men fastelavnsløjerne blev bevaret. Til festlighederne hørte en række styrkeprøver som f.eks. tøndeslagning. Fastelavnsrisning er også en gammel tradition. Den kan spores tilbage til antikke frugtbarhedsritualer. Oprindeligt var det da også kun hustruer og specielt de barnløse, man risede.

På Amager har man bibeholdt den gamle tradition med fastelavnsridning og tøndeslagning i Dragør, St. Magleby og i Ullerup. Man kan nå at overvære det drabelige slag alle 3 steder. I Dragør foregår det fastelavnsmandag ved Blushøj, i St. Magleby fastelavnsmandag i Hovedgaden, onsdag i Ullerup ved Fægårdsvej.

Alle steder klokken 16.

Men fastelavnen er ikke blot foregået til hest på Amager. Herom fortælles på de følgende sider..

Fastelavnsløjer i Kastrup havn og maskerade i "Salen"

Glasmager Kaj Olsen (f. i 1903) fortæller :

Fastelavn på Amager var en stor dag i almindeligheden i Kastrup i særdeleshed.

At vi børn var klædt ud både søndag og mandag, og at vi løb rundt for at synge og rasle hos folk- det var naturligt. Men optakten til fastelavn indenfor det lille samfund, hvor vi hørte til, begyndte altid fastelavnslørdag med maskerade, som vi kaldte det, i "Salen" (glasmagernes festsal) kl. 20.00. Så godt som alle de voksne deltog udklædte. Festen sluttede aldrig før kl. 4-5 følgende morgen.

For børnenes vedkommende bestod spændingen i at opholde sig udenfor, når de maskerede ankom, og så forsøge at gætte, hvem de forskellige var.

Søndag var det så børnenes tur med at slå "katten af tønden".

Foruden de fastelavnsløjer, der foregik indenfor vore rammer, havde fiskerne tøndeslagning i havnen, hvor de udklædte fra blomstersmykkede både forsøgte at ramme de ophængte tønder. Dette overværedes af mange mennesker. Særligt morede de sig over dem,

der ramte ved siden af tønden- og endte ude i vandet mellem isflagerne.

Og endelig slog bønderne ”katten af tønden”. De var iført høje hatte og skjorteærmer -og var naturligvis ridende på heste. Dette sidste foregik fastelavnsmandag i ”Kastrup Lund”. Forud for tøndeslagningen havde tøndekarlene -med musik i spidsen- aflagt besøg i de mange bondegårde, der på den tid fandtes i og omkring Kastrup.

Tøndeslagning i Kastrup havn efter maleri af Chr. Mølsted. Ca 1900

Fastelavn er mit navn...

Karl Pedersen (f. 1919) fortæller i: "Lillebror på Saltværksvej" om sin bardoms fastelavn:

Den store vinterfornøjelse var fastelavn midt i februar. Grundejerforeningen arrangerede tøndeslagning fastelavnssøndag.

Ungerne mødte op -alle udklædte!- og samledes foran brugsens bageri i Volmer Kjærs Allé. Vi stillede op i en imponerende stor kolonne, og med formanden, Edmund Bentved, i spidsen og kølle i hånd marcherede vi til "lunden", hvor vi slog katten af tønden i fest-salen.

Prinsesser, vagabonder m.m. på vej til det store slag i Søvang Alle i 1950'erne. Foto Viggo Iversen

Tønden var fuld af appelsiner og boller, der snart trillede over gulvet udsat for hovedkuls jagt. Der var præmie til bundkongen, det var ham, der rigtig fik appelsinerne til at trille, og til tøndekongen(eller kattedkongen, som det jo også hedder). Vi fik en godtepose bagefter og en kop chokolade med fastelavnsbolle. Og om aftenen var der bal for de voksne.

Fastelavnsmandag var endnu bedre, der skulle rasles. Om morgenen mødtes vi i grupper på 3-4 stykker. Det styrkede lidt at være sammen, men med sigte på bidragene var det nu bedst kun at være få. Enkelte selvbevidste ville være solister.

Cowboy, indianer eller klovn med tilsvarende maske, der endte med at blive varm, helt opløst og slasket om munden og elastikken skar masken itu . Den kunne til sidst ikke repareres. I den retning var vi bedre stillet, når vi gav den som vagabond med stor pudemave, en gammel jakke med vendte ærmer og sikkerhedsnål, dertil en bulehat og et hjemmesminket fjæs, hovedsageligt frembragt med en sort prop og rød frugtfarve, Hjemmefra fik vi et par øre i dåsen, og så sang vi ved dørene og i butikker:

Fastelavn er mit navn
boller vil vi have,
hvis vi ingen boller får
laver vi ballade

Som sultne fugleunger, der skulle mades, strakte vi hænderne frem med de raslende dåser, lige fra den gule Richs sparebøsse af pap til blikdåser med selv-gjort revne.

Eller vi sang Skomagersangen:

Ved vejen lå et hus
ved vejen lå et hus
ved vejen lå et skomagerhus
sko, skom skomagerhus
ved vejen lå et hus...

Det var stort set repertoiret, men det var godt at være sammen med en, der kunne noget mere. Esben kunne blandt andet en om "Familien der skulle i skoven". Folk havde tid til at høre på os, der var selvfølgelig de sure imellem, der smed os ud, før vi fik lukket munden op. Vi dukkede os lidt og fortsatte udplyndringen. I forretningerne fik vi undertiden en bolle eller et æble, de fleste steder nogle småører fra 1-5 øre. Det

store lod indtraf undertiden med en ti-øre. Ved ihærdigt arbejde og ofte med valne fingre lykkedes det at få skrabet en krone eller halvanden sammen, før vi gik hjem og fik varmen igen. Ingen af os kendte nogle regler for at rasle, men os i mellem hed det sig, at vi ikke måtte rasle længere end til kl. 12.

Cacao og trylleri i kælderen

Henny Petersson (f. Nielsen, i 1935) boede på Castor Allé 4 i grundejerforeningen Præstevænget. Hun fortæller følgende om børnenes fastelavn her:

Vi holdt fastelavnsfester 3 eller 4 gange. Første gang skulle alle børnene efter tøndeslagningen ned i vores kælder for at få cacao, eller hvad det nu egentlig var lige efter krigen. Tøndeslagningen foregik ude på vejen, hvor tønden blev hængt mellem 2 trælygtepæle. Vi havde tørrekælder i husets bredde ca. 8 meter. Her var Dannebrog hængt op på væggen, foreningens bukke og bordplader stillet op, og så var der naturligvis dækket op. Jeg husker ikke med hvad, man havde jo ikke plastic engangsemballage på de tider. Men festligt var der. Mor og en dame som boede til leje i

nr. 6 på førstesal- Fru Bylund - kogte cacaoen i gruekedlen i vaskekælderen, og bollerne, som var en gave fra bageren på hjørnet af Pollux allé, blev smurt. Unge morede sig herligt, og en tryllekunstner, Darling, som boede på Spicas alle, kom og underholdt. Men far holdt ikke fest i kælderen i de følgende år. Det skyldtes, at de voksne var så ivrige efter at se børnene more sig, at de masede sig ned i gangen og endnu værre: de sad på hug i rosenbedet udenfor vinduerne og trampede alle de stakkels vintertørre roser ned. Derfor var der eet år servering på kaffebaren på hjørnet af (vistnok) Merkur Alle, og en anden gang i "Familien Hansens Is" som blev bygget overfor Ca-stor Alle..

Kattekonger og -dronning på Korsvejens skole i 1942

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

LOKALHISTORISK SAMLING

KAMILLEVEJ 10

2770 KASTRUP

TLF. 32 46 05 90

ÅBNINGSTID:

MANDAG 16-20

TIRSDAG 12-16

FREDAG 12-15

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på Kastrupgårdsamlingen:

Midt på Amager og Kastrup Glas

Åbent: tirsdag - søndag 14-17

onsdag tillige 19-21

Og på Plydsen, Amager Standvej 350:

Kastrupfiskerne og havnen, Plydsen, og Stoppenålen.

Åbent: Lørdag og søndag 13-16